

A woman in a blue historical dress stands in profile by a window with a black metal grid. She is holding a candelabra with two lit candles. The scene is dimly lit, with light coming from the window. The background is a dark, textured wall.

JAN BAUER

A decorative golden flourish featuring a central shield with a scale of justice, surrounded by intricate, swirling lines.

O život
princezny

PŘÍPADY
KRÁLOVSKÉHO SOUDCE
MELICHARA

NAKLADATELSTVÍ BRÁNA

JAN BAUER

O život princezny

PŘÍPADY
KRÁLOVSKÉHO SOUDCE
MELICHARA

NAKLADATELSTVÍ BRÁNA

© Jan Bauer, 2018

© Nakladatelství Brána, 2018

ISBN 978-80-7584-040-0

MOTTO

Když rozmnožilo se zlo v Království českém a již odevšad nesvorností byla vypuzena bezpečnost, takže i v městech opevněných pro klid míru byl vzácný, soused sousedovi, hostitel nájemníkovi nedůvěřoval a bratr sotva důvěru měl v bratra, a všichni zároveň přestrašeni jsou, nikdy a nikde nejsou bezpečni, ozbrojeni chodili po ulici, po náměstí a již i ve vlastním domě všeobecně, nosíce každý jednotlivý štít a meč, k boji vždy jsou uchystáni, jakož zajisté já tehdy spatřil v Praze, že kdo dvě měl sukně, jednu prodal a koupil si meč...

Zbraslavská kronika

1. kapitola

Někdy po půlnoci probudilo bratra Šimona, vrátného cisterciáckého kláštera v Sedlci u Hor Kutných, zuřivé bouchání na vrata. „Rány boží, co se děje?“ ulevil si a šel se podívat špehýrkou ve vratech. Ve tmě však uviděl jen siluetu jakési osamělé mužské postavy a zaslechl slabý prosebný hlas:

„Vpusť mne, bratře, dovnitř. Pro smilování boží, buď tak dobrý!“

Vrátný Šimon měl měkké srdce, a když uslyšel tak naléhavou prosbu, pootevřel dveře ve vratech a vyzval onoho zoufalého poutníka: „Vejdi, synu!“ Byla to však ta poslední slova, která v životě pronesl. Místo osamělého pronásledovaného muže se dovnitř vevalila skupina ozbrojenců a první z nich prořízl bratru Šimonovi hrdlo. Krev vystříkla na dubová vrata a na bíle omítnutou zeď vchodu. Vrátný se sesul se skelným zrakem na kamenné dláždění. Ozbrojenci s meči a pochodněmi se vevalili do kláštera. Jejich vůdce, blahobytně vypadající muž v zeleném, stříbrem zdobeném kabátci, se zde zjevně vyznal. Místo do dormitáře, společné mnišské ložnice, zamířil v čele svých mužů přes rajský dvůr do hospice sloužícího k ubytování klášterních hostů. Hlučné kroky několika desítek škorňáků, řinčení zbraní a míhání plamenů pochodní nejdříve probudily Jana z Vartemberka. Vyskočil ze svého lože, zpola ještě omámen vypitým vínem, ale než stačil sáhnout po

odloženém meči, rozlétly se dveře a v mihotavém světle se zaleskly plechové krunýře.

„Kdo jste? Co chcete?“ vyjekl šlechtic překvapeně, ale místo odpovědi mu kdosi přitiskl na hrud' hrot meče.

„Ptát se budeme my, pane z Vartemberka,“ ozval se hlas purkmistra Hor Kutných Peregrina Puše. „Kde je královský podkomoří?“

„Tady!“ ozval se z chodby dunivý hlas Jindřicha z Lipé, než však stačil před chvílí probuzený velmož něco podniknout, vrhli se na něj Peregrinovi muži a svázali mu ruce.

„Za to budete viset!“ vrčel na ně pan Jindřich vztekle.

„To se ještě uvidí,“ odsekl na to Peregrin Puš. „Odved'te je oba!“

„Co s jejich zbrojnoši?“

„Vezměte jim zbraně a nechte je jít!“

Mezitím se už probudil celý klášter, do chodeb i na dvůr vyběhli mniši se zapálenými svícemi a kutnohorskému purkmistrovi spěchal v ústrety sám opat Heidenreich:

„Purkmistře, co to má znamenat? Vztáhl jsi ruku na hosty našeho kláštera.“

„Tobě, opate, nejsem povinen cokoliv vysvětlovat!“ pyšně odsekl Peregrin. A jeden z jeho mužů udeřil Heidenreicha pěstí do prsou, aby jim nepřekážel v cestě, až se stařícký představitel kláštera sesul na podlahu a sotva popadal dech.

„Jestli se nám někdo postaví na odpor, je synem smrti!“ zavrčel Peregrin.

„To si zodpovíte králi!“

„Pchá, král Jindřich bude ještě rád, když mu pošleme nějaké stříbro.“

„Kradl jsi, co ti nepatřilo a teď sis to ještě zhoršil, Peregrine!“ rozčileně vykřikl Jindřich z Lipé.

„Buď rád, že dosud žiješ, pane podkomoří. Ostatně ty jsi kradl se mnou, tak co se zlobíš?“

Jindřich zmlknul a zařekl se, že už nepromluví. V duchu horečně uvažoval, kam je asi chtějí odvést a co s nimi budou dělat. Doufal jen, že je nehodlají rovnou zabít. Zřejmě budou za něco vyměněni a představoval si, jak se asi zachovají ostatní z rodu Ronovců, až uslyší o jeho zajetí. Co je to popadlo, ty kramáře z nízkých rodů? V duchu počítal, kolika se už nyní dopustili zločinů počínaje přepadením kláštera a konče zajetím dvou členů královské rady. Doufal, že až se to dozví král Jindřich, jistotně zakročí proti těm vzpurným měšťanům. Především Peregrin Puš musí pro výstrahu viset.

Jenže tahle představa byla na hony vzdálena reálné situaci. Jindřicha z Lipé a Jana z Vartemberka hnali temnou nocí pěšky z kláštera k městské bráně a pokud nešli dost rychle, provaz, kterým měli spoutány ruce, se jim bolestivě zařízl do kůže. Navíc byli jen lehce oblečeni tak, jak se probudili, tedy pouze v košilích, ostré kamínky na cestě je bodaly do bosých chodidel a v nočním chladu se tetelili zimou. Sotva vešli do ulic města, spustili kutnohorští zbrojnoši křik:

„Už je vedeme! Jen se podívejte, jak dopadli ti urození panáčci!“

Jindřich z Lipé slyšel, jak se otevírají okenice a ze všech stran se ozývá posměšný smích. Musela to být ve světle četných pochodní vskutku pozoruhodná podívaná, když dva z nejmocnějších mužů království jsou svázáni a jen v prádle vlečeni nočním městem. Podkomoří sklonil hlavu, ale vzápětí ho kdosi udeřil ratištěm kopí přes záda:

„Jen se nestyď, ty panský zkurvysynu! Ukaž se, ať si na tebe může každý plivnout!“

Jindřich soptil hněvem, zatínal pěsti, ale nebylo mu to nic platné. Naštěstí ponižující pochod brzy skončil. S nadávkami a kopanci je nahnali do šatlavy na radnici, kde v malé komůrce skončili oba šlechtici na podlaze řídce vystlané slámou. Byla tu tma, páchlo to tu myšinou a čímsi ještě horším a panoval tu nevýslovný chlad. Ještě uslyšeli bouchnutí okovaných dveří, vzdalující se kroky a pak nastalo ticho.

„Jsi celý, Jene,“ zeptal se svého druha pán z Lipé.

„Až na pár modřin a boulí jsem neutrpěl žádnou větší úhону. A co ty, Jindřichu?“

„Já mám hlavně vztek. Až se odtud dostaneme, osobně tohoto Peregrina oběsím v Praze na Petříně.“

„Jenže kdy a jak se odtud dostaneme?“

„Až se král dozví, co se s námi stalo, jistě vytáhne k Horám Kutným a osvobodí nás.“

„Kéž by Bůh dal!“ povzdechl si Jan z Vartemberka.

Král Jindřich Korutanský se o zajetí dvou členů své královské rady dozvěděl až za dva dny od královských zbrojnošů, které vzbouření kutnohorští ozbrojenci připravili o jejich zbraně a koně.

„Co říkáš?“ otázal se nedůvěřivě král velitele zbrojnošů, který před ním pokorně klečel. „Měl bych tě dát zmrskat, že jsi se nechal těmi měšťanskými chomouty odzbrojit! Že vás odzbrojili všechny? Hruža, nač vás mám? Teď ta havířská verbež dozajista potáhne na Prahu. Ještěže tady mám své korutanské rytíře a míšeňské žoldnéře. Raději je nechám všechny povolát na ochranu Pražského hradu. A ty se mi klid' z očí! Nechci tě ani vidět!“

Velitel zbrojnošů se na krále nechápavě podíval: „Milosti, to se pana podkomořího ani nepokusíte osvobodit?“

„Co bych z toho měl? Sám se nechal zajmout, tak ať si tam v těch Horách Kutných klidně shnije!“

„Neděláš dobře, králi,“ namítl opatrně Ota z Bergova, který ze všech šlechticů, kteří Korutanci dělali společnost, požíval té největší důvěry.

„O tom, co dělám nebo nedělám dobře, si rozhoduji sám,“ zlobně odsekl král Jindřich.

„Nepotrestáš-li ty vzbouřence, rebelie se ještě rozšíří.“

Panovník se zamračil a rozkřikl: „Ven! Všichni ven!“

Ota z Bergova s pokrčením ramen opustil síň a velitel zbrojnošů ho následoval. Jestli si Korutanec myslel, že se nyní dočká klidu, mylil se. Takřka vzápětí se rozlétly dveře a udýchaný komorník vyblekotal: „Pražští měšťané v čele s Jakubem od Věže a kupcem Mikulášem Tausendmarkem zajali královského kancléře Petra Angeliho, když jel z Vyšehradu na Pražský hrad!“

„Co to má znamenat? Proč to udělali? Co chtějí?“ vyřážel rozlícený král. Jeho mužný obličej zbrunátněl, na krku mu naběhly žíly a v rozhořčení vypouklil oči tak, že se zdálo, že mu vypadnou.

Komorník pokrčil rameny: „Dovolil bych si poznamenat, že kupec Mikuláš patřival k vašim stoupencům.“

„Nějaký kramář! Fuj! Sebranka je to! Pošlu na ně své korutanské rytíře. Z místních už nemohu nikomu důvěřovat!“

Teprve teď se Jindřich Korutanský rozhoupal k činu, znovu k sobě povolal Otu z Bergova a nařídil mu, aby spolu s Korutanci zjednal v městech pražských pořádek.

„Ručíš mi za to, že ti kupčíci budou do večera viset!“

Jenže neviseli ani do večera, ani na druhý den. Vzbouření Pražané naopak vytlačili korutanské rytíře přes Ka-

menný most zpátky na Menší Město pražské a sám Ota z Bergova utrpěl lehké zranění. Nad střechami a věžemi se vznášel dým ze zapálených stodol a mlýnů a po Vltavě plavaly četné mrtvoly.

2. kapitola

Před roupovskou tvrzí se zastavila skupina jezdců. Jejich ve slunci se lesknoucí přilbice, drátěné košile a u sedel zavěšené meče rozhodně neslibovaly nic dobrého. Zatím se však jen o čemsi dohadovali a prohlíželi si dřevěnou palisádu obklopující tvrz. Správce Břeněk dal pro jistotu zavřít bránu a z jejího ochozu na jezdce zvědavě zavolal:

„Koho hledáte, pánové?“

Chvíli bylo ticho. Nakonec se jeden z jezdců, podle červeného chocholu na přilbě patrně nejdůležitější z nich, otočil směrem k tvrzi a německy se otázal: „Das ist die Burg Roupov?“

Otázka správce pobavila. „Kdepak burg, jenom tvrz Roupov,“ zasmál se a viditelně se mu ulevilo. Když se někdo ptá na hrad Roupov, zjevně ho nehodlá dobývat, ale pouze přijíždí na návštěvu.

„Hledáme královského soudce Melichara z Roupova,“ jal se chocholatý, tentokrát už česky, vysvětlovat důvod jejich návštěvy.

„Otevři bránu,“ přikázal Břeněk svému synovi Přibíkovi a dalšímu okounějícímu mladému muži, soudcovu pomocníkovi Božetěchovi, nařídil, ať hned dojde pro pana Melichara. Roupovská tvrz nijak nevynikala svou výstavností, ale na občasně návštěvy důležitých osob tady byli zvyklí. Melichar byl sice pouze vladyckého stavu, ale díky manželství s druhorozenou dcerou pana Bohu-

slava ze Švamberka a přízni někdejšího krále Václava II. se stal královským soudcem. A protože mu toto povýšení nezakalilo mozek, nezpychl, naopak si zachoval zralý úsudek a smysl pro spravedlnost, býval soudcem oblíbeným a vyhledávaným. Ve svém úřadu se proto udržel i za všech následujících panovníků, a že jich po předčasné smrti Václava II. bylo v krátké době víc než dost. Nejprve Václav III., jehož kdosi bohužel nezjištěný zabil či dal zabít v Olomouci, pak krátce Jindřich Korutanský, manžel sestry zabitého krále Anny, po něm Rudolf Habsburský, který půl roku po svém nástupu na trůn zemřel při obléhání Horažďovic, a nyní znovu Korutanec Jindřich. Soudce Melichar vycházel se všemi, byť byl kolikrát velmi blízko svému odvolání. Ale snad vzhledem k tomu, že na svém úřadu příliš nelpěl, dařilo se mu úspěšně proplovat všemi úskalími změn mocenských poměrů, aniž by si musel cokoliv vyčítat. Ačkoliv ho povinnosti nutily zdržovat se na královském dvoře, jak jen mohl, pospíchal domů na svou tvrz, kde ho čekala náruč milující manželky Anežky rozené ze Švamberka. Tím spíše, že byla od útlého mládí stonavá, trpěla padoucnicí a časté záchvaty ji nutily setrvávat na loži. Naštěstí o ni obětavě pečovala mladá komorná Kordula. Třebaže se královský soudce za to hanbil a často si to vyčítal, společná starost o manželku ho s Kordulou sblížila natolik, že se stala jeho milenkou. Ani ho však nenapadlo, aby se ze svého hříchu manželské nevěry a smilstva vyzpovídal zdejšímu sluhovi Božímu, kaplanu Zachariášovi. Beztak Zachariáš cosi tušil, ovšem netroufal si svého zaměstnavatele obvinít z hříšného chování. Už proto, že před časem hodlal povolát k paní Anežce exorcistu, protože její chorobu považoval za posedlost ďáblem. Naštěstí pod tlakem okolností prohlédl

svůj omyl a nyní byl vladykovi Melicharovi vděčen, že ho i nadále ponechal na roupovské tvrzi a byl jeho horlivým příznivcem. Tušil sice, co tušili snad všichni Roupovští, že totiž ačkoliv soudce svou choť vroucně miluje, přesto má v srdci místo i pro Kordulu. O tomhle společném tajemství se však nikdy raději nahlas nešířili. Vždyť vladyka Melichar byl jejich pánem a pány je lepší poslouchat a moudře mlčet k jejich prohřeškům.

Také při příjezdu těch cizích jezdců, jejichž pláště a pancíře kupodivu nezdobil žádný erb, měl soudcův pomocník Božetěch obavy, zda vladyka Melichar někde na půdě tajně neobcuje s komornou své choti. Proto nápadně hlasitě už na dvoře volal: „Pane soudce, máme návštěvu!“ Doufal, že jeho křik dolehne k vladykovým uším, ať už se s Kordulou skrývá kdekoliv. K jeho překvapení však Melichar vyšel ze stáje pro koně a na nohou měl škorně, což jednoznačně svědčilo, že se právě zabýval svým novým hřebcem Cézařem, kterého nedávno koupil na trhu ve Vlašimi. Kdyby se totiž na seně pelešil s Kordulou, určitě by si škorně nestačil about a přišel by nenadálé hosty klidně přivítat bosý.

„Pánové, vítejte na Roupově!“ pozdravil jezdce, kteří už mezitím sesedli z koní a zvědavě se rozhlíželi kolem sebe. „Co vás k nám přivádí?“

Muž s chocholem na přílbě si už stačil sejmout svou plechovou pokrývku hlavy a nyní se soudci uctivě uklonil se slovy: „Jsem Werner ze Schwarzenau, služebník Její Milosti královny Anny. Promiň, pane soudce, že jsme k tobě tak neočekávaně vpadli, ale mám příkaz své paní tě neodkladně doprovodit na královský dvůr.“ Pak sáhl do brašny visící u sedla koně, vytáhl odtud složený pergamen s velkou červenou pečetí a významně dodal: „Tady je můj průvodní list.“

Melichar však kupodivu od něj pergamen nepřevzal, jen se mírně usklíbnul a otázal: „Čímpak jsem si zasloužil takový zájem Její královské Milosti?“ Soudce se sice už několikrát setkal s králem Jindřichem Korutanským, ale kupodivu zatím nikdy ne s jeho chotí Annou.

Werner rozpačitě pokrčil rameny: „Je mi líto, ale neznám důvody tvého povolání na Pražský hrad.“

„Říkáš, že mne máte neodkladně doprovodit na královský dvůr? Nu, jak si Její Milost přeje, ale tu neodkladnost raději odložíme na zítra. Nebudete přece ještě dnes štvát koně na zpáteční cestě. Čeleď se vám o ně postará a já vás, vzácní páni, zvu na jelení pečínku a pohár dobré medoviny.“

Werner ze Schwarzenau se rozpačitě usmál a bylo na něm vidět, že ho vladykovo pozvání velice potěšilo. Melichar sice nesídlí na žádném hradě, k tomu měl Roupov opravdu daleko, nicméně je to zjevně chlapík pohostinný a uznalý. Také Wernerovi muži se začali chovat uvolněně a vyměňovat si rozpačité úsměvy s obyvateli tvrze, kteří se zvědavě shlukli kolem nich. „Děkuji ti, pane soudce, za vlídné přijetí, přesto mám trochu obavy, kam s mým doprovodem složíme na noc své kosti?“ otázal se vůdce poselstva královny Anny.

„Žádný problém, pane ze Schwarzenau. Pro tebe dám připravit pohodlnou komnatu uvnitř tvrze a tví chlapci se, doufám, spokojí s noclehem na seně ve stájích. Nepochybně jsou jako vojáci na podobné nocování z válečných tažení zvyklí.“

„Máš pravdu, pane soudce, a děkuji ti. Vyrážíme tedy do Prahy zítra časně ráno. Pojedeš s námi sám?“

„Vezmu jen svého služebníka Božetěcha.“

Dotyčný mladík, který okouněl hned za Melicharovými zády, se při vyslovení svého jména zatetelil radostí.

Jakmile uslyšel o hlavním městě království, rázem si vzpomněl na šenkýřku Magdalénu od Zelené žáby a představil si, jak tuto vlnadnou krasavici opět sevře ve svém náručí. Jen aby ho jeho pán a zaměstnavatel nepověřil nějaký neodkladným úkolem, kterým by mu v potěšení s Magdalénou zabránil!

3. kapitola

Před hradbami Hor Kutných se v té době utábořilo početné vojsko. Mocný rod Ronovců zverboval každého muže, který unesl zbraň, aby osvobodil Jindřicha z Lipé a Jana z Vartemberka ze zajetí zdejších měšťanů. Sotva bojovníci přitáhli před město, ještě ani nepostavili stany, ale ze všeho nejdříve zavalili důlní díla a zapálili šindelové střechy hutí a tavíren. Ještě dlouho do noci to v okolí královského horního města vypadalo jako ve dne, protože celý kraj ozařovaly vysoko šlehající plameny přinášející zmar a zkázu.

„Stojí nám to zato?“ brblal hutní mistr Bartoloměj. „Takové škody!“

„Drž hubu,“ okřikl ho purkmistr Peregrin Puš. „To sis měl uvědomit, když jsi souhlasil, že musíme podkomořího zajmout.“

„Měli jsme ho rovnou zabít!“

„Opakuji ti, drž hubu!“ zavrčel Peregrin. „Půjdu si s nimi promluvit!“

„S těmi ozbrojenci Ronovců?“

„Hlupáku! S panem z Lipé a s panem z Vartemberka přece.“

Purkmistr se po úzkých kamenných schodech vydal do sklepení radnice, kde už sedm dní drželi dva členy královské rady. Biřic mu odemkl plechem pobité a okované dveře a Peregrinova objemná postava vešla do páchnoucí cely.

Jindřich z Lipé ležel na slámě a dřímал. Jan z Vartemberka se zamyšleně dloubal v nose. Dlouhé nicnedělání bylo pro něj větším utrpením, než kdyby ho Kutnohorští mučili. Oba sice zaznamenali purkmistrův příchod, ale ani jeden neuznal za vhodné se na něho vůbec podívat. Oba byli do hloubi duše uraženi tím, že si nějací neurození zbohatlíci dovolili je uvěznit. Šlechtice směl přece držet ve vězení jen král a ne nějací kramáři. Takový skandál! Něco podobného se v Čechách ještě nestalo.

Peregrin ve snaze na sebe upoutat pozornost došel až k Jindřichovi z Lipé a špičkou své škorně ho lehce kopnul do lýtka. Ale v té chvíli už byl podkomoří na nohou, prudce strhnul purkmistra na zem a rozpřahoval se k rázně pěstí.

„Pomoc!“ rozeřval se Peregrin Puš. Vzápětí se otevřely dveře a na Jindřicha se vrhli hned čtyři zbrojnoši. Přesile urostlých chlapíků samozřejmě neodolal ani s Vartemberkovou pomocí a oba si vysloužil jejich bolestivé rány dřevěnými obušky.

„Kdybych měl svůj meč, tak jste mrtví!“ vztekal se pan z Lipé.

Purkmistr zatím za zády biřiců vycouval z cely: „Chtěl jsem vás pustit, pánové. Takhle jste si to zkazili.“

Vzápětí bouchly dveře jejich cely a šlechtici zase osaměli.

„Není to divné, Jindřichu?“ přemýšlel nahlas Jan z Vartemberka a hladil si modřiny způsobené kutnohorskými biřici.

„Co je divné?“ odvětil nasupený pan z Lipé.

„Že nás chtěl tak najednou pustit.“

„Třeba nás pustit nechtěl. Vždyť ani nevíme, proč nás tady drží. Král se na nás zjevně vykašlal. To je Korutanci podobné! Neměli jsme na něj sázet.“

„Mysleli jsme, že bude lepší než Habsburk.“

„No a vidíš, sotva zabili římského krále Albrechta, jeho syn Fridrich všechno vzdal a podepsal s Korutancem mír.“

„Stejně mi ta Albrechtova smrt nejde z hlavy. Věříš tomu, že ho zabil jeho vlastní synovec? Alespoň se to říká. Mně připadá, že v té vraždě měl prsty buď Korutanec, nebo francouzský král Filip.“

„Korutanec je posera. Nevěřím, že by dokázal připravit něčí vraždu,“ usoudil Vartemberk.

Jenže zatímco oba šlechtici debatovali o evropské politice, Peregrin Puš si uvědomoval, že se ocitl ve velmi choulostivé situaci. Předpokládal, že vzpoura, která propukla v Horách Kutných i v městech pražských přinese městskému stavu zastoupení na zemském sněmu a v zemských úřadech, ale zatím k ničemu takovému nedošlo. V Praze sice kupec Mikuláš Tausendmark ovládl situaci, ale Peregrin měl před branami Hor Kutných šlechtické vojsko Ronovců, které ničilo důlní díla a bylo jen otázkou času, kdy překoná hradby. Purkmistr se proto potřeboval domluvit s podkomořím a jeho přítelem dříve, než bude pozdě. Potíž byla v tom, že si znovu do cely k oběma vězňům netroufal. Napadlo ho však, že by je mohl dát přivést do radniční síně a raději jim ponechat svázané ruce, aby je snad zase nenapadla nějaká hloupost.

A tak ještě před tím, než se na věži kostela svatého Jakuba rozezněly zvony zvoucí na večerní pobožnost, vyvedli po zuby ozbrojení biřici Jindřicha z Lipé a Jana z Vartemberka z jejich cely, svázali jim ruce a postrkováním a kopanci je hnali do radniční síně. Tady, před širokým dubovým stolem, stál purkmistr obklopený několika konšely. Pod oknem, kudy sem pronikalo světlo vydávané

jak zapadajícím sluncem, tak i dohasínajícími požáry na předměstí, stál u pulpitu městský písař s připraveným čistým pergamenem a v prstech pravé ruky nervózně svíral brk. Aby na psaní lépe viděl, měl vedle kalamáře stát stříbrný dvojramenný svícen se zapálenými svíčkami.

To vypadá na výslech, usoudil Jindřich z Lipé a přemýšlel, na co se jich asi budou ptát.

„Vzácní a urození páni, jsme připraveni vás propustit, ovšem pod jednou podmínkou. Pokud vím, ty, pane podkomoří, máš tři syny.“ Purkmistr hovořil, jako kdyby krájel med. Oba velmoži Jindřich a Jan ponuře mlčeli a schválně se na něj ani nepodívali.

„Ty, pane z Vartemberka, máš dceru.“

„Je ještě malá,“ opatrně připomněl šlechtic.

„To není na překážku,“ odsekl Peregrin a jeho hlas zazněl najednou nečekaně nevlídně. „Jak jistě víte, jsem jedním z nejbohatších mužů v celém království, ale chybí mi maličkost.“

Jindřich z Lipé se pohrdavě ušklíbnul.

„A to urozený původ,“ dodal vážně purkmistr. „Abych tento nedostatek napravil, rozhodl jsem se, že se má dcera Matylda provdá za tvého syna Čenka, pane podkomoří.“

„Ale to nepřipadá v úvahu,“ okamžitě odmítl jeho návrh Jindřich z Lipé.

„Buď tak laskav a nepřerušuj mne. Ještě jsem neskončil. Dcera pana z Vartemberka Marie se zase provdá za Oldřicha, syna pražského kupce Mikuláše Tausendmarka.“

„To je naprosto šílená představa. Má dcera si nikdy nevezme syna nějakého pražského kramáře,“ protestoval Jan z Vartemberka a hlas se mu přitom třásl rozčilením.

„Jak chcete, pánové. Když se vám to nelíbí, klidně si ve vašem vězení shnijte!“ odsekl Peregrin.

Jan z Vartemberka se podíval na svého přítele. Nechtělo se mu zůstat v cele ani o den déle, zároveň však nemínil projevit před těmi kupčíky jakoukoliv slabost. Teprve když spatřil v očích Jindřicha z Lipé lišácký ohníček, zavrčel neochotně:

„Tak dobrá!“

A podkomoří dodal směrem k písaři: „Sepiš to, děti jsou ještě malé, kdo ví, jak to všechno nakonec dopadne.“

„Byl bych nerad, kdybys mě zklamal, pane z Lipé,“ ozval se vyčítavě purkmistr. „Slovo šlechtice by mělo mít nějakou váhu.“

„Takovou váhu jako katův meč,“ uštěpačně prohodil podkomoří, ale Peregrin ho už neposlouchal, nýbrž diktoval písaři text svatební smlouvy.

Ještě týž večer se oba šlechtici ocitli volní před branami města. A to dokonce i se svými koňmi, které jim Kutnohorští vrátili. Zvědavě hleděli do večerního šera prosvěcovaného vzdálenými požáry a vydechli překvapením, když před sebou spatřili četné planoucí ohně a vztyčené stany a korouhve v táboře obléhatelů.

„To je dozajista král Jindřich. Vytáhl nám na pomoc. Křivdili jsme mu,“ zvolal Jan z Vartemberka a pobídl svého koně směrem k ležení.

„Ten lotr,“ poznamenal Jindřich z Lipé na adresu Peregrina Puše. „Propustil nás jen proto, aby se zbavil obléhatelů. To mu nedaruji!“ Oba jezdci vyrazili soumrakem do údolí potoka Vrchlice. Z opačné strany k nim právě přijížděl nejvyšší purkrabí Hynek z Dubé v doprovodu několika rytířů. Potkali se spolu uprostřed rozježděné cesty a všichni hned radostně seskočili s koní. „Snad tě neposílá král?“ otázal se pan z Lipé a šťastně svého strýce objal.

„Kdepak Korutanec!“ mávl rukou Hynek. „To já a tví bratři, Jindřichu, jsme shromáždili vojsko, abychom vás vyrvali z rukou těch proradných kupčků. Nyní jsme připraveni vypálit to zlořečené hnízdo!“

„Ne, Hynku, právě jsme s panem z Vartemberka podepsali jakousi svatební smlouvu o sňatku našich dětí.“

Hynek z Dubé sebou překvapeně trhnul a vyhrkl: „Jistě ji nechcete dodržet? Vždyť by to byla nepřípustná me-saliance!“

„Samozřejmě že ne, ale než udeříme na ty kutnohorské zbohatlíky, vyřídíme si účty v Praze a to i s tím zbabělým Korutancem.“

„Moje řeč, Jindřichu,“ odhodlaně souhlasil Vartemberk a pan Hynek přitakal. Všichni se znovu vyhoupli do sedel a tryskem vyrazili k polnímu ležení.

4. kapitola

Melichar z Roupova se zdvořile uklonil před mladou ženou s vlasy zakrytými bílou zřasenou rouškou, jak se na vdanou paní slušelo. Měla nápadně bledou tvář, lehce pootevřená ústa prozrazující mírný předkus, jeden z dědičných přemyslovských znaků, na sobě honosnou zelenou svrchní sukni, zvanou surcot, zdobenou zlatým lemováním. Seděla na vyřezávané židli a pomalu a pečlivě vyšívala jakýsi přehoz či ubrus barevnými nitěmi. Málem se zdálo, že na každém jejím píchnutí jehlou, na každém provlečení nitě závisí osud světa. Žena byla do své práce natolik pohroužena, že snad ani nevnímala soudcovu přítomnost. Alespoň to tak vypadalo. A přitom vladyku už předem ohlásil její služebník Werner ze Schwarzenau. Po dlouhé chvíli ticha to už Melichar nevydržel a hlasitě si odkašlal, aby na sebe upozornil. Královna Anna konečně zvedla hlavu a nevraživě se na něho podívala.

„Milosti, přišel jsem na tvoji žádost,“ oslovil ji soudce, i když tušil, že si možná zahrává s ohněm. Mnohé korunované hlavy bývaly jen nerady oslovovány a trvaly na dodržování dvorského protokolu, podle něhož nesmějí být osloveny, pokud samy nepromluví. Anna byla po otci Přemyslovna, po matce Gutě pak z habsburského rodu, což dohromady dávalo nepřilíš lákavou směsici pýchy, přezírání a arogance. Kdo ví, co se od ní dalo čekat? Melichar sice uměl jednat s vysoko postavenými pány, kteří

se příliš nevyznačovali skromností a zdvořilostí, ale ženy z těch nejvyšších kruhů bývaly pro něj občas nevyzpytatelnými záhadami. Z ledově studených modrých královniných očí vyčetl, že s ní bude mít zřejmě problémy. A to ještě nevyřkla ani slovo!

„Ty jsi královský soudce?“ otázala se posléze nápadně nevlídným tónem. Melicharův odřený kožený kabátec ji zjevně mátl. Podle jejích představ by se měl královský úředník oblékat co nejpřepychověji. „Proč sis k audienci u královny nevzal nějaký honosnější šat?“ pomalu vyslovila další otázku a s nelíčeným odporem se na vladyku z Roupova zadívala.

„Omlouvám se, Milosti, ale projížděli jsme Větším Městem pražským, kde, jak asi víš, se bojuje a do takové situace je kožený kabátec mnohem vhodnějším oblečením než nějaký přepychový, zlatem zdobený plášť. Sám jsem zvažoval, zda si nemám raději vzít na sebe prošívanici.“

Anna ho vzápětí doslova probodla ledovým pohledem. „Jsi drzý,“ vyčetla mu jedovatým hlasem, ale už shovívavěji dodala: „Nicméně odpouštím ti, soudce. Nebudu marnit čas dlouhými řečmi a hned ti vysvětlím, proč jsem tě dala povolat na královský dvůr.“

Melichar neříkal nic, jen tázavě hleděl na královnu.

„Jak jistě víš, mám mladší sestru Elišku, k níž mne poutá sesterská láska. Je to sice ještě dítě, ale dítě nadané bujnou fantazií. V poslední době si usmyslela, že jí někdo usiluje o život. O tobě, soudce, jsem slyšela, že jsi se několikrát vyznamenal při vyšetřování závažných hrdelních případů. Například strahovský opat Gérard o tobě hovořil s velkým uznáním...“

„Děkuji, Milosti,“ skromně prohodil Melichar.

„Neděkuj. Raději co nejrychleji zjistíš, zda někdo opravdu usiluje mé drahé sestře Elišce o život, nebo je za tím jen její zjitřená fantazie.“

„To je vše?“

„Zdá se ti to málo?“

„Nevím. Jen mi ještě pověz, Milosti, kde tvou sestru, princeznu Elišku, najdu?“

„Je na vychování v klášteře benediktinek u svatého Jiří.“

„Tam jí snad nic nehrozí,“ opatrně namítl soudce.

„To musíš zjistit ty. Až se něco dozvíš, případně dopadneš toho, kdo by chtěl mé sestře ublížit, obrátíš se na Wenera ze Schwarzenau, aby tě u mne ohlásil. Nejdříve si však promluv s abatýší jiřského kláštera Miladou. Dala jsem ti pro ni sepsat doporučující list.“ Královna ukázala bradou na stůl, na němž ležel složený pergamen s velkou červenou pečetí podobný tomu, kterým se na Roupově prokázal pan ze Schwarzenau. Melichar by se býval rád ještě na něco zeptal, ale Přemyslovna už opět sklonila hlavu a dál se věnovala svému vyšívání. Vzal si tedy ze stolu doporučující dopis pro abatýši Miladu, uklonil se a vyšel ze dveří. Královna neuznala za vhodné se s ním jakkoliv rozloučit. Na chodbě paláce ho už čekal Werner.

„Víš, pane z Roupova, co jsi potřeboval vědět?“

Soudce jen pokrčil rameny se slovy: „To je Její Milost vždycky tak skoupá na slovo? Chápu, že má strach o svou sestru, ale vůbec mi nenaznačila, čeho se vlastně obává.“

„Pokud mám být upřímný, panna Eliška je trochu hysterka,“ zamračil se Werner.

„To byla její maminka, královna Guta, také,“ připomněl Melichar, který si na první manželku Václava Druhého dobře pamatoval.

„Neznal jsem ji. Tehdy jsem ještě nesloužil na královském dvoře. Přijel jsem až s Jeho Milostí králem Jindřichem.“

„Chápu,“ přikývl soudce. Zdálo se mu, že by ve Wernerovi mohl mít spojence a to bylo pro něho náramně důležité. Zvláště když Korutanec, Annin manžel, bývá poněkud nevypočitatelný.

„Ty jsi ještě neodvedl naše koně do stáje?“ obořil se Melichar na Božetěcha, který postával na nádvoří a opíral se o dřevěné zábradlí, k němuž byli uvázáni jejich koně.

„Myslel jsem, že pojedeme do města,“ namítl mladík.

„Zatoužil jsi po Magdaléně od Zelené záby, co? Ale já se nechci mermomocí utkat s oddíly toho vzbouřence Jakuba od Věže. Dole ve městě je to o život. Raději mě poslechni a odveď naše koně do královských stájí. Pak se za mnou vydáš do svatojiřského kláštera. Dnes se budeš muset spokojit s řádovými sestrami benediktinkami.“

Božetěch zklamaně protáhl obličej. „Nevěsty Kristovy! To si tedy moc neužijeme.“

Melichar jeho slova nijak nekomentoval a spolu s Wernerem se vydal směrem k bazilice svatého Jiří, jejíž dvě stejně vysoké věže se tyčily nad nejstarším klášterem v Čechách.

5. kapitola

Eliška byla své starší sestře Anně neuvěřitelně podobná. Měla stejně jako ona pravidelný oválný obličej, malý nosík a mírný předkus. Jen pleť neměla tak moučně bílou jako ona, zjevně se ráda pohybovala venku na slunci a nijak přitom neskrývala tvář, aby se vyrovnala dobovému ideálu krásy. Ten totiž předepisoval nejen štíhlou postavu, ale také nápadnou bledost kůže, takže dámy z vyšších kruhů pak vypadaly jako vážně nemocné. Žádoucího cíle však bylo dosaženo, dotyčné krásy se svou podobou nijak neodlišovaly od obrazů a soch svatých mučednic zdobících chrámy. Výjimkou mezi ženami bývaly však nevěstky, které si červeným barvivem pokrývaly tváře a rty, dřevěným uhlím se snažily zvýraznit okolí očí. Jenže lehké děvy se nemusely v tomto směru ohlížet na dobové zvyklosti. Jejich zájmem bylo přitáhnout pozornost mužů, kdežto vznešené dámy si naopak dávaly záležet na až přehnaně nápadné předstírání cudnosti.

Tohle vše prolétlo královskému soudci Melicharovi myslí, když poprvé stanul tváří v tvář Elišce Přemyslovně. Věkem byla sice ještě dítětem, ale výškou své postavy a tělesnými tvary, které se marně snažil zakrývat černý benediktinský hábit, už připomínala dospělou ženu. Také z Eliščiných modrých očí, odstínem nevýslovně podobných očím královny Anny, vyčetl na její věk už značné životní zkušenosti. Prošla si leccíms. Matčiny lásky mno-

ho nepoznala, královna Guta byla hašteřivá, nepříjemná a vzhledem k náruživosti Václava II. prakticky neustále těhotná. Když předčasně zemřela na následky zpackaného porodu, Václav Druhý si přivedl na Pražský hrad milenku, hudebnici Anežku, a posléze se podruhé oženil s dcerou polského panovníka Richenzou, přezdívanou Rejčka. Eliška upřímně nenáviděla jak otcovu milenku, tak i svou nevlastní matku. Už proto, že Richenza byla jen o tři roky starší než ona. A především jí záviděla přepych a dárky, kterými ji král Václav II. zahrnoval. Zatímco pro své dcery neměl vlídného slova, z Richenzy se samou láskou mohl zbláznit. Ani otcova smrt nepřinesla pro ni změnu. Starší sestra byla provdána za korutanského vévodu Jindřicha, a Eliška stále zůstávala v jejím stínu. O to víc, když se Anna po zavraždění bratra Václava III. stala královnou. Jako sirotek na ní Eliška lpěla, vždyť to byl jediný člen rodiny, který nedospělé dívce zbyl. Jenže Anna musela nejprve s manželem uprchnout před Rudolfem Kaše do Korutan, a když se pak po Habsburkově předčasné smrti mohla vrátit, o mladší sestru už příliš nestála a raději ji pod záminku vzdělávání odklidila do kláštera benediktinek. Eliška to vše snášela těžce, zahořkla a narůstal v ní pocit ukřivdění.

Teď seděla před Melicharem a hleděla na něj zcela lhostejně a bez jakéhokoliv zájmu. Abatyše Milada je usadila v hovorně, jediné komnatě, kam soudce a jeho pomocník jako muži měli v ženském klášteře přístup, a taktně se vzdálila. Ne že by ji jejich rozhovor nezajímal, naopak jako většina žen trpěla přirozenou zvědavostí, ale Eliška byla královská dcera a kromě toho ani nebyla příslušnicí řádu, mohla by si na její chování stěžovat své sestře královně a to by pak mělo pro svatojiřské benediktinky nepříjemné důsledky. Další neznámou byl pro ni královský

soudce Melichar. Milada se s ním v životě nesešla, ale skutečnost, že ho královna Anna vybavila doporučujícím listem, ji nutila k opatrnosti. Přesto si ještě před tím, než opustila hovornu, dovolila Melichara nabádat: „Eliška je přecitlivělá, buď na ni hodný, pane z Roupova.“

A Melichar, který nic netušil o Miladiných obavách, vždyť v jeho očích byla představená svatojiřských benedikteček osobou významnou už proto, že jí příslušelo při korunovačním obřadu nasadit královskou čelenku na hlavu české královny, se opravdu snažil chovat vůči Elišce co nejlaskavěji. Ale mladá Přemyslovna mu jeho laskavost oplácěla mlčením, tichou vzpurností a zdálo se, že vůbec nemá zájem se soudci s něčím svěřovat.

„Tvoje starší sestra, královna Anna, mi říkala, že máš strach o svůj život,“ opatrně začal Melichar. Eliška neodpověděla, pohodila hlavou zcela zakrytou bílou plachetkou a vypadalo to, jako by snad potřebovala soudcova slova přeložit do češtiny.

„Čeho se bojíš, urozená panno? Co či kdo ti nahání strach? Proč si myslíš, že ti jde o život?“

Eliška sešpulila rty a první slova, která po dlouhém váhání pronesla, zněla poněkud urážlivě: „Co je ti po tom, pane soudce!“

Soudcův pomocník Božetěch, který se opíral o obílenou zeď hovorny, vypouklil oči překvapením nad její reakcí, Melichar však zachoval klid: „Ještě jednou si dovoluji připomenout, že mě za tebou poslala Její královská Milost tvá starší sestra. Tvrdila jsi jí, že ti něco hrozí, že se bojíš o svůj život...“

„Jak bys mne chtěl chránit tady v klášteře, když nesmíš do klauzury?“ pohrdavě odvětila Eliška a výsměšně se na soudce podívala.

„Pokud ti tady cokoliv hrozí, pak tě tady samozřejmě nenechám a odvedu tě na královský dvůr.“

Mladá Přemyslovna lehce zazívala a ani se nenamáhala zakrýt si ústa. Zjevně byla v tom nebezpečném věku, kdy se nezletilci domnívají, že všichni starší lidé jsou pošetilí hlupáci, kteří jim nerozumějí. Už proto se Melichar snažil postupovat co nejopatrněji, aby princeznu neodradil a nepostavil si ji proti sobě. Tušil sice předem, že s ní nebude snadné pořízení, ale vývoj rozhovoru rozhodně překonával všechny jeho obavy.

„Chceš mne odvést k mé drahé sestře a k mému švagrovi? Tam bych asi dopadla,“ ušklíbala se Eliška.

„Co tím míníš? Myslíš si snad, že i na královském dvoře bys byla v nebezpečí života?“

„Tomu nemůžeš rozumět, pane!“ odsekla Eliška a bez zájmu si začala prohlížet svoje pečlivě vyčištěné nehty.

„Vyhrožoval ti snad někdo? Co je příčinou tvých obav?“ pokračoval Melichar a snažil se obrnit trpělivostí. Ta vzpurná dívka, co seděla před ním, byla skutečně tvrdým oříškem. Napadlo ho, zda si své obavy prostě nevymyslela, aby si připadala zajímavější. V duchu si představil život takové princezny v klášteře, kde ji starší jeptišky učí číst a psát česky a latinsky, případně trochu počítat, ale především ji vzdělávají v křesťanské věrouce a v memorování modliteb. Ani jako královská dcera není osvobozena od ranních bohoslužeb ve studené bazilice, kde musí ve škrábavém hábitu oblečeném na holé tělo klečct na kamenné podlaze. Ale co jí mezi sestrami benediktinkami může hrozit za nebezpečí kromě nastuzení? Vždyť život v klášteře je natolik sešněrován předpisy a natolik izolován od okolí, že by se nějaká hrozba mohla zcela vyloučit. A přesto měla Eliška z něčeho strach, jinak by si nestě-

žovala své sestře. Ovšem před soudcem Melicharem se vysvětlení svých obav vyhýbala, jako by se za ně styděla. Vladyka se přesto pokoušel přinutit ji k odpovědi, jenže všechna jeho námaha byla marná a zbytečně tu plýtval veškerým svým nemalým důvtipem.

„To je marné, ta holka nám nic neřekne,“ ozval se za jeho zády Božetěch.

Melichar se otočil a švihnul po něm očima: „Jak to mluvíš o královské dceři?“

Jejich slovní přestřelka Elišku náhle probrala z lhostejnosti a spíše pro sebe nahlas poznamenala: „Raději bych tou královskou dcerou nebyla!“

Melichar se její poznámky okamžitě chopil: „Proč bys raději nebyla princeznou?“

„Tomu nemůžeš rozumět, pane,“ zopakovala Eliška už jednou vyřčenou větu a sklopila oči.

Vladyka byl natolik zkušený, že pochopil význam její poznámky. Mladá Přemyslovna mu prostě nedůvěřovala. Od útlého dětství žila ve světě přetvářky, falše a intrik, nikdy se nemohla nikomu s ničím svěřit, nikdy nemohla nikomu zcela důvěřovat, královský dvůr byl dějištěm tichých neviditelných bitev o moc a vliv a nějaká slabost, či ústupnost se tu nevyplácela. Ostatně znovu se jí to potvrdilo právě nyní. Benediktinský klášter, kam ji sestra odložila, byl pro ni zoufalou noční můrou, děsily ji starobylé kamenné zdi, temné kouty studených chodeb, přísné a upjaté jeptišky i jejich poněkud nervózní a nedůtklivá matka představená. Eliška neměla představu, kde se ty ženy vzaly, čím byly, než vstoupily do řádu, a už vůbec netušila, co je přimělo složit řeholní slib a stát se nevěstami Kristovými. V každém případě to s nimi Kristus příliš nevyhrál. Vesměs byly nadmíru ošklivé a nevlídné. Jedině

abatyše Milada se od nich trochu odlišovala, ale jen tím, že byla hovornější a vůči Elišce se chovala o něco přívětivěji. Dokonce jí občas odpustila, když už zimou nevydržela klečet v bazilice a odešla uprostřed každodenních večerních modliteb, což bylo provinění, které se jinak trestalo velmi přísně. Taková řeholnice pak skončila na delší dobu na samotce o zbožném půstu, kdy dostávala jen chlebovou placku a hrnek vody denně. Princezny se však takový trest netýkal, ostatně vždyť ani nesložila řádový slib a abatyše věděla, že ho patrně nikdy složí. Změnit se to mohlo jedině v případě, že by se král Jindřich Korutanský musel vzdát trůnu a na něco takového nechtěla abatyše Milada ani pomyslet. Království postihly v posledních letech mnohé těžkosti a další pád krále by přinesl jen větší chaos, zhoubu a zmar.